

Kowanowo_2
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	obornicki	
Gmina	Oborniki	
Miejscowość	Kowanowo	

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	23.11.2013 r.	Miejsce wykonania	Lokalna restauracja
Czas trwania	52 min	Forma i wielkość	Plik audio MP3, 72,7 MB
Przeprowadzający	D.N.	Komentarz	W wywiadzie brała udział jeszcze jedna osoba – Informator 2

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
OB_KO_002	K	64 lata		
Informator 2	M	Brak danych		

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Dawniej Kowanowo było podzielone na 3 części: Kowanowo, Kowanowo Stare, Kowanowo Wielkie. Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z XIV w.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	Ulica Koza, Kozie – lokalna nazwa na miejsce, gdzie kiedyś wypasano kozy. Plac, na Placu – część wsi, gdzie odbywają się np. organizowane przez sołectwo imprezy, spotkania.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Dąb, Platan – stare drzewa we wsi.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	<p>św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)</p> <p>Informatorka nie pamięta, żeby we wsi robiono zabawy we wsi. Mieszkańcy wsi chodzili na zabawy do okolicznych miejscowości. Takich imprez nie robi się już od ponad 20 lat.</p>

		Na takie zabawy chodzili głównie starsi ludzie. Nie robiło się wróżb.
2.	św. Marcina/11 listopada	Do dzisiaj piecze się tego dnia rogałe, ale „każdy sam”, a nie kolektywnie. Dziś ludzie często kupują rogałe zamiast piec je.
3.	Adwent	Do dziś dzieci chodzą na roraty, „ <i>teraz je duszą do bierzmowania, to muszą chodzić</i> ”.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	Do dziś kultywowany jest zwyczaj dawania dzieciom prezentów.
5.	Wigilia	Choinkę ubierano w dzień Wigilii, ojciec informatorki przywoził choinkę z lasu. Choinka do dziś musi być w domu do Matki Boskiej Gromnicznej. Od ok. 10 lat informatorka ma w domu choinkę sztuczną. Kiedyś robiono własnoręczne ozdoby: łańcuchy z papieru, bombki, zawieszano świece. Choinkę ubierały głównie dzieci. W domu informatorki nie kultywowano zwyczaju przygotowywania 12 potraw na stole. Informatorka razem z wnuczkami przygotowuje wypieki: makowce, pierniczki. Pod obrus kładzie się sianko, zostawia się wolne miejsce dla niespodziewanego gościa. Informatorka słyszała opowieść od teściowej, że gospodyni nie mogła wstawać od stołu, bo przyniosłoby to pecha. Ojciec informatorki nosił mak do kur. Dawano zwierzętom różowy opłatek. Nie kolędowało się po kolacji, „ <i>my na wsi tego nie mieliśmy</i> .” Dawniej nie dawano prezentów, „ <i>bo nie było nigdy na to</i> ”. Do dziś chodzą po wsi gwiazdory, są poprzebierani, dzwonią przed domem dzwoneczkami i śpiewają kolędy. W rodzinnej miejscowości informatorki gwiazdory biły się z innymi, jeśli spotkały się dwie grupy. Do dziś chodzi się na pasterkę do Obornik, pasterka jest o północy.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Te dni spędza się rodzinie „ <i>teraz inne są święta, ponure</i> .” Kiedyś było skromniej i biedniej, ale ludzie bardziej cieszyli się na święta.

7.	Sylwester/Nowy Rok	We wsi organizowano kiedyś zabawy sylwestrowe. Kiedy informatorka pracowała w „spółdzielni”, to pracownicy organizowali sobie zabawy. Obecnie we wsi nie ma takiego zwyczaju. Wystawiano kiedyś furtki, <i>„już ileś lat nie widzę, nie słyszę tego”</i> . Zajmowała się tym młodzież.
8.	Trzech Króli	Do dziś w kościele święci się kadzidło i kredeę. Do dziś kadzi się w domu i pisze nad drzwiami K+M+B.
9.	Kolędnicy	Po wsi nie chodzili kolędnicy.
10.	MB Gromnicznej	Do dziś święci się w kościele gromnice. Informatorka do dziś w czasie burzy zapala gromnicę.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Do dziś każdy piecze w domu pączki i chruściki. Kiedyś we wsi „na Placu” organizowano zabawy karnawałowe, nie ma ich już od ok. 10-20 lat. We wsi nigdy nie było zwyczaju chodzenia Podkoziołków.
12.	Topienie Marzanny	<i>„Szkoly robią, tak, szkoly robią nadal.”</i>
13.	Środa Popielcowa	Do dziś chodzi się do kościoła, żeby ksiądz posypywał czoła wiernych popiołem. Je się tego dnia postne potrawy.
14.	Śródpoście	Informatorka nie słyszała, żeby tego dnia można było brać śluby i organizować wesela.
15.	Niedziela Palmowa	Palemki robi się z wierzby, czasem ludzie palmy kupują, zamiast robić je własnoręcznie. W domu powiesza się je za obrazem. Potem pali się je.
16.	Triduum Paschalne	W Wielki Czwartek w kościele jest adoracja. Do dzisiaj znany jest zwyczaj bożych ran w Wielki Piątek.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	Święconka we wsi do dzisiaj organizowana jest przy krzyżu. Z koszyczkiem chodzą głównie dzieci. Koszyczki kiedyś były <i>„większe, ale skromniejsze”</i> . Do koszyczka kładzie się: chleb, kiełbasę, szynkę. Kiedyś potrawy poświęcone jadło się dopiero rano w niedzielę, obecnie niektórzy jedzą już po poświęceniu. Do dziś robi się własnoręcznie baranka z masła. Na rezurekcję

		chodzi się o 6 rano. Przy śniadaniu każdy zjada po kawałku tego, co było w koszyczku, dzieli się jajkiem. Zwyczaj robienia pisanek przez dzieci nie jest już praktykowany. Nie ma już zwyczaju dawania dzieciom prezentów „od zajączka”, choć informatorka pamięta, że kiedyś we wsi była taka tradycja. Dzieci robiły gniazdka, a dorośli wkładali w nie prezenty.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	Do dziś we wsi jest śmigus-dyngus, ale dawniej zwyczaj ten był bardziej praktykowany. Wodą polowali się młodzi ludzie.
19.	Zielone Świątki	Nie ma już we wsi zwyczaju zdobienia obejść. <i>„Kiedyś tak, a teraz już więcej zanika.”</i> Zwyczaju tego nie ma od kilku lat.
20.	Boże Ciało	Trasa procesji nie jest niezmienna, podobnie usytuowanie ołtarzy zmienia się co roku. Ołtarze ubierane były kiedyś przez rzemieślników, np. stolarzy. Mieszkańcy wsi na procesję jeżdżą do Obornik, w samym Kowanowie nigdy nie było procesji. Do dziś urywa się brzoźowe gałązki z ołtarzy. Zatyka się je na polu albo za święte obrazy w domu. Na trasie procesji dziewczynki sypią kwiaty, cała trasa jest udekorowana, w oknach wystawia się obrazki świętych.
21.	św. Jana	Gmina co roku organizuje puszczenie wianków na wodzie.
22.	MB Zielnej	Do dziś robi się bukieciki z podbiału, macierzanki, zbóż, mięty, melisy. Po poświęceniu zasusza się je i zostawia w domu. Z ziół robiono potem herbaty [lecnicze – dop. badacza]
23.	MB Siewnej	Nie ma w parafii zwyczaju święcenia ziarna na Matki Boskiej Siewnej.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Dawniej groby strojono świerkiem, bluszczem. Groby kiedyś strojone były o wiele skromniej, niż obecnie.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Dawniej we wsi znany był zwyczaj darcia pierza, ale informatorka nie pamięta, żeby za jej czasów było to jeszcze praktykowane, słyszała o tym tylko z opowieści. W remizie w październiku odmawiany jest różaniec.

Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Do dziś wierzy się, że kobiecie w ciąży nie wolno niczego odmawiać, bo takiej osobie myszy mogą narobić szkód. Kobieta w ciąży nie mogła podnosić rąk do góry, bo mogłaby poronić. Do dziś wiąże się czerwone wstążeczki przy dziecku. Do chrztu kiedyś dziecko nieśli chrzestni, obecnie niosą rodzice, zmiana ta nastąpiła ok. 30 lat temu. Dzieci kiedyś chrzczone były wcześniej, niż obecnie, chrzty odbywały się tylko w niedziele.
2.	Ślub i wesele	Do dziś chodzi się do panny młodej na wesele, dawniej dzień przed, obecnie tydzień przed weselem. Do panny młodej przychodzili wtedy sąsiedzi i tłukli na progu jej domu butelki tak długo, aż nie wyszła z domu i nie poczęstowała ich wódką. Wesela trwały kiedyś dłużej niż obecnie, do rana. Wesela organizowano kiedyś w domach. Już od ponad 20 lat wesela organizuje się w wynajmowanych salach. Zwyczaj czytania telegramów o północy nie jest już praktykowany, gdyż zabierało to za dużo czasu. Na weselach grała kiedyś orkiestra: trąbka, perkusja, saksofon. Byli to muzycy ze wsi.
3.	Śmierć i pogrzeb	Do dziś umierającej osobie daje się do ręki gromnicę. Nawet kiedy ktoś umiera w szpitalu, to pielęgniarki mogą to zrobić w imieniu rodziny. Ciało nieboszczyka już od ok. 20 lat nie może zostawać w domu i jest przewożone do kostnicy. Dawniej sąsiedzi przychodzili do domu i modlili się przez 3 dni nad ciałem zmarłego, obecnie ludzie modlą się w kaplicy. W pomieszczeniu, gdzie było ciało zmarłego, zasłaniano okna i lustro. Mówiło się, że kiedy człowiek umierał, to samoistnie zatrzymywały się zegary. Na pogrzeb ludzie szli do kościoła, a ciało na karawanie zabierano na cmentarz.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.

Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	We wsi byli kiedyś grajki samouki. Grali na akordeonie, saksofonie, skrzypcach. Działo się to ok. 40 lat temu.	
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	We wsi nie ma żadnych specjalnych, typowych dla tego miejsca czy też regionu potraw.	
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	We wsi nigdy nie było żadnych artystów. We wsi pracował kiedyś kowal, było to ok. 50 lat temu. Po jego kuźni nie został już żaden ślad.	
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	We wsi znajduje się przedwojenny krzyż. Był on zrobiony z drzewa z Kowanowa. Było to ok. 80 lat temu. Nie został zniszczony podczas wojny. Odbywają się przy nim nabożeństwa majowe.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Brak informacji.
6.	Lokalne odpusty	Do dzisiaj jeździ się do Dąbrówki Kościelnej na Matki Boskiej Siewnej. Odpusty organizowane są też w parafiach w Obornikach, ale kiedyś ludzie chętniej jeździli na odpusty, było to duże wydarzenie.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	We wsi nie organizowano nigdy dożynek. Mieszkańcy wsi biorą udział w dożynkach gminnych. Robi się wieniec dożynkowy, chleb dożynkowy kupuje się w piekarni.
2.	Dni gminy/wsi	Brak informacji.
3.	Lokalne festyny	We wsi organizuje się Dzień Dziecka i spotkanie wigilijne. Odbywa się to „na Placu”.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	We wsi było kiedyś KGW, nie działa od ok.15 lat. Panie z KGW organizowały zabawy. We wsi znajduje się stara remiza, ale OSP nie działa już od ok. 20 lat.